

РЕШЕНИЕ

№ 2882

гр. София, 12.06.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, III КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 15.05.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Десислава Корнезова

ЧЛЕНОВЕ: Боряна Петкова

Полина Величкова

при участието на секретаря Илияна Тодорова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **1535** по описа за **2020** година докладвано от съдия Боряна Петкова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във вр. с Глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на юрк. Н. Д., като пълномощник на ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ (ГДИН), представлявана от главния директор, и по жалба на адв. Г. Б., като пълномощник на М. Т. И., и двете срещу РЕШЕНИЕ №4456/28.06.2019г. на АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. - град (АССГ), I^{во} отделение, 26^{ти} състав по адм. дело №160/2019г.

Касаторът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ претендира за неправилност на обжалваният съдебен акт, в осъдителната му част, като постановен в нарушение на материалния закон и поради необоснованост. Поддържа, че е несъответен на доказателствата по делото изводът на първостепенния съд, че в релевантния период течаща вода в Затворническо общежитие (ЗО) „К.“ е била налична за един час на ден. Твърди, че не са налице елементите от фактическия състав на чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) и чл.284, ал.1 ЗИНЗС за ангажиране отговорността на ГДИН, тъй като по делото липсват доказателства за незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от затворническата администрация. Претендира също, че е завишен и несправедлив размерът на присъденото обезщетение. Прави искане да бъде отменено, в оспорваната

му осъдителна част, Решение №4456/28.06.2019г. на АССГ, и вместо него по същество на спора да бъде отхвърлен искът, предявен срещу ГДИН. Не претендира за разноси.

Касаторът М. Т. И. претендира за неправилност на обжалваното съдебно Решение, като постановено в нарушение на материалния закон, включително в осъдителната му част, с която е отхвърлен искът за сумата над 100 (сто) лева до пълния предявен размер от 5000 (пет хиляди) лева. Счита, че обезщетението е занижено. Обжалва съдебния акт и в останалата част, с която са отхвърлени изцяло другите два, обективно съединени иска за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди на основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС за същия период относно: липса на достатъчна жилищна площ в спалното помещение, циментова замазка на пода, крѳпки на мазилката, боядисване на стените в различни цветове, легла на два етажа, стари дюшеци на леглата, наличие на хлебарки и дървеници, наличие на разхождащи се котки в коридорите за исковия период, посочен от ищеца, както и от бездействие, свързано с неиздаване на карта за пазаруване от затворническата лавка. Искането до съда е за отмяна на съдебното Решение и постановяване на решение по същество, с което предявените срещу ГДИН искове да се уважат и да се присъди претендираното обезщетение в пълен размер.

Прокуратурата на РБългария, представлявана от прокурор К. от Софийска градска прокуратура (СГП), дава мотивирано заключение за неоснователност на касационната жалба, подадена от М. И..

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. - град, като взе предвид наведените касационни доводи, извърши проверка на обжалваното съдебно Решение, съобразно чл.218, ал.2 АПК и след като прецени събраните доказателства, приема от правна страна следното:

Касационните жалби са подадени в срока по чл.211 АПК и са ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМИ, а разгледани по същество са НЕОСНОВАТЕЛНИ, по следните съображения:

Пред първостепенния съд М. Т. И. е предявил, срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", три обективно кумулативно съединени иска с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, вр. с чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) за заплащане на обезщетения за претърпени от ищеца, при престоя му в ЗО „К.“ в периода 01.01.2018 г. - 07.01.2019 г. неимуществени вреди, в размер общо на 15 000 лв., а именно – 1/ неосигуряване на постоянно течаща вода; 2/ липса на достатъчна жилищна площ в спалното помещение, циментова замазка на пода, крѳпки на мазилката, боядисване на стените в различни цветове, легла на два етажа, стари дюшеци на леглата, наличие на хлебарки и дървеници, наличие на разхождащи се котки в коридорите за исковия период, посочен от ищеца, както и от бездействие, несвързано с нарушение по чл. 3 ЗИНЗС – неиздаване на карта за пазаруване от затворническата лавка.

С решение № 4456 от 28.06.2019г., постановено по адм. дело № 160/2019 г., АССГ, 26^{-ти} състав е приел за частично основателен иска за заплащане на обезщетение за претърпени от И., при престоя му в ЗО „К.“ в периода 01.01.2018 г. - 07.01.2019 г. неимуществени вреди, в размер общо на 5 000 лв., причинени от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на постоянно течаща вода и осъдил ГДИН да заплати на М. Т. И., сума в размер на 100 лева обезщетение за неимуществени вреди, за нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

Въз основа на събраните писмени и гласни доказателства първостепенният съд е обосновал извод, че от целия исков период (01.01.2018 г. - 07.01.2019 г.) касаторът И. е пребивавал в ЗО „К.“ единствено в периода 01.11.2018 г. – 07.01.2019 г. и именно за този период е извършена преценка за наличие и на останалите кумулативно необходими елементи от фактическите състави на чл. 284, ал. 1 и чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ. За да приеме първият иск за частично основателен и доказан и да осъди ГДИН, съдът е приел, че ограниченият достъп до течаща вода, е нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, доколкото ищецът е настанен в общо спално помещение с още 8 лишени от свобода и 1-часовият достъп до течаща вода е крайно недостатъчен за задоволяване на хигиенните нужди на всеки от тях, т.е. са налице предпоставките на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за присъждане на обезщетение. При преценката си за размера на обезщетението съдът е преценил фактите, времетраенето и интензитета на претърпените неудобства и с оглед разпоредбата на чл.52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) е приел, че исковата претенция е основателна и доказана в размер на 100 лв. и за периода от 01.11.2018 г. - 07.01.2019 г. и я е уважил в този размер, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от 01.11.2018г., до окончателното ѝ плащане. В останалата част от исковия период от 01.01.2018г. до 31.10.2018г. и до пълния предявен размер от 5 000 лева искът бил отхвърлен като неоснователен.

Относно втория иск – за обезщетяване на неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на необходимите хигиенно-битови условия, съставът на АССГ е приел, че условията в спалното помещение на лишения от свобода не са били такива, които могат да уронят човешкото му достойнство или да породят у него чувство на страх, незащитеност или малоценност. Като е допълнил, че част от лошите хигиенно-битови условия са отговорност и в следствие на действията на обитателите на помещенията, т.е. лишените от свобода. Предвид установеното съдът е намерил, че по втория иск не е доказан първият елемент от фактическия състав на отговорността на ответника - наличие на нарушение на чл.3 ЗИНЗС и е отхвърлил иска.

Относно третия иск, квалифициран правно от съда по чл.1, ал.1 ЗОДОВ – за заплащане на обезщетение в размер на 5 000,00 лева, за причинени на ищеца неимуществени вреди от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неиздаване на карта за пазаруване в лавката на затвора, решаващият състав е приел, че липсват първите две предпоставки от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, което обуславя неоснователност на иска, без необходимост от изследване на останалите кумулативно необходими условия.

Решението е правилно.

Пред касационната инстанция не са ангажирани нови писмени доказателства по смисъла на чл. 219, ал. 1 АПК, поради което и на основание чл. 220 АПК се приемат за доказани фактите, така, както са установени от АССГ, 26^{ти} състав.

Настоящият решаващ състав споделя изводите на първостепенния съд за частична основателност на първия иск, с правно основание по чл.284, ал.1 ЗИНЗС.

Съгласно разпоредбата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3, който в своята ал.1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Според чл.3, ал.2 ЗИНЗС, за нарушение на

ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Законът забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и задължава държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - като се имат предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да е изтърпявал наказание в неблагоприятни условия, рефлектиращи по посочения в исквата молба начин върху душевното му състояние.

В случая безспорно установено е, че М. И. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“, в размер на 6 месеца, с начало 23.10.2018 г. Преведен е от Затвора С. в ЗО „К.“ на 01.11.2018 г., разпределен е във 2^{-ра} група – Корпус и е настанен в 24^{-то} спално помещение с площ 37 кв.м заедно с още 8 лишени от свобода. В ЗО „К.“ И. е постъпил без карта за пазаруване в лавката, като такава му е издадена през м. ноември, а първото му пазаруване е на 27.11.2018 г. От показанията на разпитания по делото свидетел са установени условията в затворническото общежитие - течащата вода е налична само за един час на ден, циментова замазка на пода, крѐпки на мазилката, боядисване на стените в различни цветове, легла на два етажа, стари дюшеци на леглата, наличие на хлебарки и дървеници, наличие на разхождащи се котки в коридорите.

При така установените факти, съдът обосновано е приел, че е налице незаконосъобразно бездействие от страна на ответника да осигури на осъдените лица постоянен достъп до течаща вода.

Правилно е прието кумулативното въздействие върху лишения от свобода на условия, в които е изтърпявал наказанието си. Липсата на вода за елементарни нужди винаги води до накърняване на човешкото достойнството. Невъзможността да се поддържа лична хигиена в условията на ограниченията, наложени от режима на изтърпяване на наказанието, в среда, в която живеят и други лица със същата лоша хигиена, винаги е съпътствано с чувство на непълноценност, гняв, незащитеност, тревожност и за това не са необходими нарочни доказателства.

Безспорно е, че безусловно задължение на администрацията на затворите е да осигурят на лишените от свобода и изтърпяващите мярка за неотклонение "задържане под стража" постоянен достъп до санитарен възел и течаща вода, като в затворите ползването на санитарен възел и течаща вода следва да се осъществява в спалните помещения. Безспорно доказано е също така, че в цитирания период, нормалният приток на вода за пиене и хигиенни нужди е бил нарушен и лишените от свобода не са имали "постоянен" достъп до течаща вода. За това свидетелства и разпитаният по

делото свидетел.

Възраженията в касационната жалба на ГДИН са неоснователни. На първо място, графикът за пускането на студена и топла вода в ЗО „К.“, приложен по делото, макар и подписани от длъжностно лице, не е съставен от длъжностното лице в кръга на службата му, следователно няма доказателствената сила на официален документ. Доказателствената сила на частния документ по аргумент от чл.180 ГПК не обвързва съда да приеме съдържанието му за вярно, а то следва да се цени с оглед останалите относими доказателства.

Отделно от горното, представеният от ГДИН график е неотносим към процесния случай, тъй като видно от съдържанието му режимът на водоподаването е за групи 5,6,6а,8,9 и 10, а касаторът И. е настанен във 2^{-ра} група – Корпус. От страна на ГДИН не са се справили с доказателствената тежест и не са оборили, с допустимите по ГПК и АПК доказателства и доказателствени средства, твърденията на лишения от свобода за неосигуряване на вода. (В този смисъл Решение №89/06.01.2020г. по адм. дело №2921/2018 г. на Върховния административен съд, състав на III^{-то} отделение).

Следва да се има предвид, че достъп до вода за 2-3 часа дневно или през нощта е крайно незадоволително с оглед необходимостта от поддържане на добра лична и обща хигиена в местата за изтърпяване на наложеното наказание. Изброените обстоятелства могат да породят обосноваван извод, че не са налице условия за добри хигиенни условия, поддържане на чистота на тялото, в помещението или в облеклото. Посочените неприемливи битови условия, дължащи се на бездействието на администрацията на ответника да осигури постоянен достъп на лишените от свобода до течаща вода, обуславят основателността на иска. Липсата на вода е от естество да причини на ищеца физическия и психически дискомфорт, описан в исковата молба, който е в пряка причинно-следствена връзка с бездействието на администрацията да осигури нормални битови условия за изтърпяване на наказанието. Налице е нарушение както на изискванията на чл.3, ал.2 ЗИНЗС, така и на тези на чл.3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС).

Неоснователни са оплакванията в двете касационни жалби за необосновааност на решението по отношение на размера на обезщетението. Първоинстанционният съд е изложил точни и ясни мотиви, като направените изводи на решаващия съд относно размера на обезщетението съответстват на данните по делото, установяващи конкретни факти по непротиворечив начин. Същото е справедливо определено, на основание чл. 52 ЗЗД, във вр. с § 1 ЗОДОВ, тъй като е фиксиран паричен еквивалент, съответстващ на негативните преживявания и отражението им върху увреденото лице. Присъдената сума от 100 лв. за посочения период е достатъчна, за да бъде компенсиран лишеният от свобода от лошите условия в ЗО „К.“.

Споделят се изводите на първостепенния съд относно неоснователността на втория предявен иск, при неустановяване на сочените в исковата молба обстоятелства, от които ищецът извежда причинени неимуществени вреди.

Иск се основава на твърдения за липса на достатъчна жилищна площ в спалното помещение, циментова замазка на пода, крѝпки на мазилката, боядисване на стените в различни цветове, легла на два етаж, стари дюшеци на леглата, наличие на хлебарки и дървеници, наличие на разхождащи се котки в коридорите през процесния период. В съответствие с доказателствата по делото първоинстанционният съд е направил извод, че не е налице бездействие по отношение на посочените от ищеца условия в иския период. АССГ, 26^{-ти} с-в е обсъдил конкретната площ на килиите, в които лицето е

пребивавало през процесния период, като мотивите му изцяло се споделят от настоящия състав и не следва да бъдат преповтаряни.

По отношение на твърденията на И. за неизвършване на необходимите действия за премахване на вредители като хлебарки и дървеници правилно съдът е счел и това твърдение за неоснователно и недоказано. От приложените като доказателство множество протоколи е видно, че е налице е системност и редовност в осигуряването от страна на ответника на мероприятия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация. Не са събрани доказателства И. да е страдал от ухапвания, респ. да е търсил лечение за това. Няма и такива твърдения. А вътрешната хигиена в помещенията е следствие от действията на лицата в нея съгл. чл. 88а от ППЗИНЗС, за което е доказано, че са им раздавани препарати. Допълнително, лицата в ЗО „К.“ имат възможност да закупят още препарати от затворническата лавка. При тези данни, не може да се приеме, че е налице бездействие на ответника по този въпрос.

Относно твърденията за неблагоприятни битови условия - циментова замазка на пода, крѝпки на мазилката, боядисване на стените в различни цветове не са ангажирани доказателства, а и това само по себе си не съставлява унизително или жестоко отношение съгл. чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, породено от бездействие на ответника. Принципното несъгласие с условията, осигурени от администрацията на мястото за лишаване от свобода, съответстващи на допустимите норми и стандарти, при които следва да бъде задържан И. не основават изпълнение на задълженията от страна на ГДИН.

Твърдението на свидетеля за наличието на котки в сградата на ЗО „К.“, макар да не е опровергано от касатора ГДИН, не доказва, че наличието им в спалните помещения е вследствие на действията/бездействията на последния. В тази връзка споделя се изводът на първоинстанционният съд, че животните влизат в помещения обитавани от лишените от свобода през отворени прозорци и именно те, следва да контролират и предотвратят проникването им. Липсата на незаконосъобразни бездействия е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието, на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст, води до отхвърляне на иска, като неоснователен.

Напълно се споделят изводите на АССГ, 26^{-ти} състав, за неоснователност и на третия иск, в размер на 5 000 (пет хиляди) лева, за причинени неимуществени вреди от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в издаване на карта за пазаруване в лавката на затвора, което бездействие е причинило на ищеца психически и физически тормоз, чувство на унижение, че не е могъл да ползва картата за пазаруване в лавката за периода 01.01.2018 г. - 07.01.2019 г., доколкото не са установени предпоставките по чл. 1 ЗОДОВ за ангажиране на отговорността на държавата по този ред. Исковата претенция не се основава на твърдение за това, че ищецът изтърпява наказанието си в нечовешки или унизителни по см. на чл. 3 ЗИНЗС, респ. чл. 3 ЕКПЧ условия на мястото за лишаване от свобода. От обстоятелствената част на исковата молба става ясно, че искът следва да се квалифицира като такъв по чл. 1 ЗОДОВ, както правилно е процедира съдът.

Съгласно разпоредбата на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. За да възникне законовата отговорност следва да е налице и реално причинена вреда, произтичаща от отменен по надлежния ред акт или установено незаконосъобразно действие или бездействие, както и пряка причинна връзка с настъпилата вреда. Липсата, на която и да е от елементите на фактическия състав обуславя неоснователността на предявения иск. Установяването на тези предпоставки при условията на пълно и главно доказване е в тежест на ищеца, търсец присъждане на обезщетение за претърпените имуществени вреди

В случая не е установено наличието на всички законови предпоставки.

Правилни и обосновани са изводите на съда за липса на доказаност на претенцията с оглед установяване на предпоставките по чл.1 ЗОДОВ. Ищецът не твърди и не доказва, в кой момент е подал заявление за получаване на карта за пазаруване в лавката на затвора, т.е. от кой момент за ГДИН е възникнало задължение за извършване на фактическо действие. Правилно съдът е приел, че поради доказателствената празнота, точният момент на подаване на такова заявление, следва да бъде решен при прилагане на правилата на доказателствената тежест в производството, като върху носещата същата тежест страна бъдат възложени неблагоприятните правни последици от недоказването на правнорелевантния факт. При прилагане на тези правила, като момент на подаване на заявление за издаване на картата за пазаруване се приема най-неблагоприятният за ищеца момент – 27.11.2018 г. Предвид извършеното с нея пазаруване в 10,04 часа, картата е издадена на същата дата, поради което не е налице незаконосъобразно бездействие от страна на орган или длъжностно лице на ответника. Първоинстанционният съд е обсъдил въведените от ищеца обстоятелства, на които се основава предявеният иск въз основа на събраните по делото доказателства. В обжалваното решение е налице пълно изложение относно установените по делото фактически обстоятелства, релевантни за спора, като към установените фактически положения е извършена правилна преценка относно приложението на закона. При надлежно установените факти административният съд е извел единствено правилния и логичен извод за неоснователност на предявения иск с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

По изложените доводи решаващият състав приема, че и двете касационни жалби са неоснователни, а обжалваното съдебно Решение е правилно и следва да бъде потвърдено.

Така мотивиран и на основание чл.221, ал.2 АПК Административен съд София-град, III^{-ти} Касационен състав,

РЕШИ

ОСТАВЯ В СИЛА РЕШЕНИЕ №4456/28.06.2019г. на АДМИНИСТРАТИВЕН

Съд С. - град, I^{во} отделение, 26^{-ти} състав по адм. дело №160/2019г.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване или протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.